

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmae Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De auaritia Aduocatorum. Cap. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

cata, quibus facti sunt cæci duces, & mediatores fraudulenti. Idem: Quid tibi insipiens delitiæ sapiunt? quid diuitiæ illæ cæcos oblectant oculos, quibus tam graue mercaris iudiciū, tam dure obligas rationi? vniuersum liquidem vsque ad nouissimū quadrantem exegeris. ¶ Septimò, comedunt mortē clerici qui comedunt eleemosynas sibi datas pro mortuis, & ab igne purgatorij qui grauior morte est, debent eos liberare. Ad hoc enim obligantur ex susceptione eleemosynarum: & verisimile est quòd dominus multum offendatur, cum animæ quæ igne cruciantur, in tanta amaritudine ei dicant: domine, clerici iam bona nostra susceperunt, & debuerūt liberare de angustia ista, & ipsi sunt in risu & delitiis, & de nobis non curant.

¶ *De munerum diuersitate.*

TERTIO circa acceptionem munerū dicendū est de munerum diuersitate. Distinguitur autē tres species munerum super illud Esaia 33. Qui excutit manus suas ab omni munere. Dicit enim glo. interli. super illud: Munere oris munere manus, munere officij. Munus oris est laus vel preces carnales. Munus manus, est pecunia. Munus officij, est seruitiū incredibile impensum. Super illud verò Ierem. 48. Maledictus qui facit opus Dei fraudulenter. distinguntur similiter tres species munerum, non omnino eadem cum prædictis. Dicit enim glossa interli. super illud fraudulenter: vel pro corporalis rei præmio, vel pro laudis verbo, vel humani iudicij gratia. glo. etiam dicit ibidē: Tribus modis fraus ista committitur, quia vel cordis humani gratia, aut fauoris aura, aut cum res quælibet exterior desiderantur.

De avaritia Aduocatorum.

C A P. VI.

Sexto loco inter species avaritiæ, dicendū est de avaritia aduocatorū. Et notandum quod officij aduocationis secundum se non est malum. Vnde Augustinus. Non licet iudici vendere iustum iudicium: sed licet aduocato vendere iustum patrocinij, & iuris consulto iustum consiliū. Non peccat aduocatus vendendo iustum patrocinium, si non sit persona cui sit prohibitum hoc officij: si debito modo procedat, & causa iniusta nō sit, & desperata & salariū recipiat iustum & moderatum. In moderamine verò debet respectus haberi ad quantitatem causæ & laborē aduocationis, & qualitatem personæ aduocantis: scilicet ad faciendiam, scientiam, & etiam ad consuetudinē regionis.

¶ *De octo quæ debent retrahere homines ab officio Aduocationis.*

OCTO tamen sunt quæ deberent homines retrahere ab officio aduocationis. ¶ Primū est, venalitas quam nobilis animus

natura

naturaliter exhorret. Triplici autem ratione indecens est venalitas in aduocatis. Primò, cum carè empti sint à Christo, non deberent se alijs vendere. Vnde Aug. Postquã intellexi me pretioso sanguine Christi redemptũ, nolui me venalem exhibere. Secũdò, quia venalitas habet vilitatem quandam: vnde pugiles & alia personæ quæ ad certamen venales se offerunt, viles reputantur. Aliud iudiciũ est de illis qui pro iustitia certant. Meretricum etiam est venales esse. Et cũ indecentia quæ in nobiliori parte est, peior sit, venalitas, quæ penes linguam attenditur, quæ est vnũ de nobilioribus membris & in quo magis displicet indecentia, peior videtur esse quantũ ad hoc venalitate meretricũ. Huic vilitati videtur attestari Apostolus 3. ad Corin. 6. vbi dicit: Secularia iudicia si habueritis, cõreptibiles qui sunt in ecclesia, illos cõstituite ad iudicandũ. & Poëta: Si fortuna volet, fies de rhetore cõsul. Si volet hæc eadem, fies de cõsule rhetor. Rhetor ponitur ibi pro persona vili, cõsul pro nobili. ¶ Tertiò indecens est venalitas ista: quia decorum esset q̄ talentum scientiæ quod gratis acceperũt, gratis darent, præcipuè quũ prohibitum sit illud vendere. Prou. 23. vbi dicitur: Noli vendere sapientiam, & doctrinam & intelligentiã. Assimilantur enim aduocati vsurariis in hoc, q̄ sicut vsurarius talentũ fortunæ quod gratis accepit, non vult tradere proximo, ita aduocatus talentum gratiæ quod gratis accepit, non vult gratis proximo dare.

¶ De XII. periculis aduocatorum.

Si cundo deberet homines cohibere ab officio aduocationis, multiplex periculum, quod est circa officium illud. Possumus verò ad præsens numerare duodecim pericula, quæ ibi possunt esse. ¶ Primũ periculũ est, cum miserabilibus personis non subuenit, quibus tenetur ex lege Dei subuenire. vnde Esa. i. Subuenite oppresso, &c. sicut medicus pauperi infirmo potens subuenire, & non subueniens, homicida illius iudicatur: ita aduocatus quasi aufert rem suam pauperi homini, quũ nõ conseruat eam, quum possit. vnde Symmachus papa: Non grandis differentia, verũ mortem inferas, vel admittas: mortem enim languentibus probatur infligere, qui hanc quũ possit non excludit. ¶ Secũdũ periculũ est, quũ scienter causam iniustam vel desperatam suscipit. ¶ Tertium periculum est, quum in processu negotij causam esse iniustã cognoscit, & tamẽ adhuc eã defendit. ¶ Quartum periculum est, quando aduocatus monẽs ad cõpositionem illum ex cuius parte est, quem scit causam iniustã habere, cõsulit ei vt partẽ suam aduersario relinquat, & partẽ accipiat: con-

sulit

sulit ei alienum accipere. ¶ Quintum periculū est, quū per infidelitatem, vel negligentiam, vel ignorantiam illius cadit à causa sua ille quem ipse tuetur: tenetur enim ei ad restitutionem. ¶ Sextum periculū est, quādo ille cōtra quem patrociniū praestat, propter pertinaciam illius rem suā amittit. Tenetur enim illi similiter ad restitutionem: vnde aliquando pro centū solidis quos habet de aduocatione, tenetur ad restitutionem centū marcarū vel mille. ¶ Septimū periculū est, cum accipitur immoderatū salariū, vel vnde non deberet accipi. ¶ Octauū periculum est, quum incurritur odium illorū contra quos praestatur patrociniū. ¶ Nonū periculum est, circa modum procedendi in causa, quam scilicet per leges falsas, vel falsa instrumenta, vel falsos testes, vel per mēdacia proceditur: vel quū dicit conuitia, vel proponit quae non valent nisi ad dilationem causa. ¶ Decimum periculum est, simoniae, quum aduocatus scientiam suam vendere intendit. ¶ Undecimum periculum est, vanae gloriae, ex cuius amore multi timent cadere, etiam à causa iniusta, nolentes in scij videri. Vnde per mendacia vel quocunque alio modo volunt obtinere. ¶ Duodecimum est, periculum infidelitatis. Infidelis enim est malus aduocatus erga dominum, qui talentum naturae ei commisit, quando de talento illo lucratur cōtempribilia, cum possit lucrari pretiosa. Sicut nuntius alicuius negotiatoris, si veniat ad nundinas aliquas in quibus eodē pretio posset habere brunetam quo burellum, infidelis esset dño suo, si relicta bruneta burellum emeret. Eadem infidelitate laborare videntur qui in sacra scriptura proficere possunt, & ad lucrū temporalium leges vel decreta discunt. Propter pericula quae sunt in causis, dicit Apost. 1. ad Corint. 6. Omnino delictū est in vobis, q̄ iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis: quare non magis fraudem patimini? ¶ Tertiō, debet cohibere homines ab aduocatione multiplex pœna, qua dominus malos aduocatos solet punire. Multos enim ante mortē multos efficit. Cuidā etiā aduocato moriēti visa est lingua celerius aura moueri, quasi diceret: Lingua mea velox & facilis fuit ad peccandū, sicut arūdo de facili vento agitur. Alij visum est inferius labium moueri citius labiis crocodili. Aliis etiam exiit ca mortem, quando praecipue sapiētia opus esset. Vnde quidam quum adferretur ei Eucharistia, in extremis ait: Iudicetur prius vtrum rectū sit quod accipiam. Cui circumstantes dixerūt: Nos quidem rectum & iustum hoc iudicamus. Quibus ille, Non est hoc

hoc rectū iudiciū. Non enim quū sitis mihi pares, habetis me iuste iudicare. Et aliās cum in extremis admoneretur ad susceptionem Eucharistia, petiit dilationē: quā quū nollēt amici ei⁹ dare propter mortē quā ei videbāt imminere, appellauit à manifesto graumine. Post mortē verò balneātur aduocati in auro feruēti. Vnde legitur in quadā tragœdia Senecæ, q̄ visum est cuidam q̄ videret Nerone apud inferos balneantē, ministrōsque circa eum aurū feruens infundētes. Et quum videret chorū aduocatorū ad se veniētem: Huc, inquit, venale genus hominū aduocati, amici mei accedite, vt in hoc vase mecum balneemini: adhuc superest locus in eo quem vobis reseruauī.

¶ Quarto deberet homines cohibere ab hoc officio, quia præ cæteris videtur esse corruptū. Inuenitur enim quandoq; aliquis morbus incurabilis, ad quē curandū nō inuenitur medicus, quā de salute agrī desperatur. Sed nulla causa adeo inuenitur iniusta, ad quā tuendā nō inueniatur aduocatus.

¶ Quinto deberet homines cohibere ab hoc officio, molestia quæ est in audiendo litis. Propter quā dicit Augustin⁹, Christū testē inuoco, q̄ mallem per singulos dies manibus aliquid operari, quā tumultuosas causasū prolixitates pati. Et Ambr. in lib. de officiis: Dispēdio litis carere non mediocriter lucrū. Et Bern. ad Eugenium Papam: Lex Domini silet in sacro palatio, leges perstrepuunt seculares. Mitor si plerūq; dicere non cogaris: Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non vt lex tua.

¶ Sexto deberet homines cohibere ab hoc officio, quia valde simile est actibus dæmonū. Vnde Aug. Nihil est similius actib⁹ dæmonū, q̄ litigare.

¶ Septimo deberet homines cohibere ab hoc officio magnum damū, quod faciūt mali aduocati Deo, & ecclesiæ ipsius. Plus enim nocet alicui quandoq; vnus malus aduocatus, quā possent ei nocere decem fures, vel etiam omnes raptores vnus patriæ. Aufert enim alicui abbatiam suam vel archiepiscopatum suum, quod non possent facere omnes raptores vnus patriæ. Omnes etiam dæmones non possent tantum nocere ecclesiæ quandoque, quantum nocet vnus malus aduocatus, quū episcoporum vnū vel archiepiscopatū subdit dominio alicuius qui seruus est diaboli: per consequens enim ponitur episcopatus, vel archiepiscopatus eius sub dominio diaboli.

¶ Mali aduocati hereticis similes sunt, & quia sunt falsarij legū & decretorū, quæ sacra sunt secundum iudicium eorum. Vnde falsarij sunt sacræ scripturæ, sicut & heretici. Et quia suadent cōtraria iustitiæ, sicut heretici cōtraria fidei. Duo necessaria sunt ad salutē, fides,

& bona opera, & neutrum sine altero sufficit. Hæreticus homines errare facit in fide, aduocatus verò in opere. Alij peccatores, etsi mala agunt, nō tamē dicūt sic agendum esse: sed malus aduocatus iudici suadet, vt alicui adiudicet quod eius non est. In hoc etiam est deterior hæretico: quia hæreticus ignoranter peccat, purās credendum esse quod hominibus suadet: sed malus aduocatus suadet iudici, vt agat quod scit nō esse agendū. Mali etiam aduocati hostes sunt iustitiæ, veritatis & æquitatis, quorū tamē se amatores & defensores profiteantur. Vnde hodie impletū est per eos quod legitur Esa. 59. Conuersum est reuersum iudiciū, & iustitia longe stetit: corrui in platea veritas, & æquitas non potuit ingredi. Conuertitur reuersum iudiciū, quum appellatur quando sententia debet fieri. Et iustitia tūc a lōge stat, quæ ante appellationem proxima erat. Oportet enim vt pro iustitia eatur Romā, vbi fortē iustitia etiam nō inuenitur, sed solū iudices dabuntur. Corrui veritas in platea, quum aliquod crimen quod populo notū est, alicui prælato obicitur: & tamen impediētibz hoc malis aduocatis, de illo nō puniuntur. Æquitas verò ingredi non potest, quū correptio in aliquo claustro inchoatur, & opponētibz se aduocatis nō perficitur. Mali aduocati quasi iugulatores sunt iustitiæ: iuxta illud Psal. Tota die cogitauit iusticiam lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolum. Nouacula acuta dolum facit, quando hominem scindit, cui decorando eum seruire debuit.

¶ *De fraude mali aduocati.*

A d modum ergo nouaculæ malus aduocatus dolum facit, quando iustitiā strangulat, cui militare debuit. Qualiter expectare audent illud diuictissimū iudiciū, quod tenebit iustitia, qui se iugulatores iustitiæ intelligūt. Mali etiam aduocati quasi hostes Dei sunt, & quasi antichristi. Christus enim in mundum venit, vt pacē faceret. Vnde Apollolus ad Ephes. 2. Ipse est pax nostra, qui fecit vtraq; vnum, ipsi verò discordiā & litigiam amant, & quarūt. Vnde sicut de Christo dicunt, In pace factus est locus eius: ita de malo aduocato potest dici, In lite factus est locus eius. Aduocati ad litē conueniunt, sicut corui ad caduera. Deus præ omnibus discordiā detestatur quod potest haberi ex illo verbo Prou. 6. Sex sunt quæ odit Dñs, & septimum detestatur anima eius. Et est illud septimū, Seminare inter fratres discordiā. Aduocatus verò eam optimam arbitrat. Mali aduocati Deum fugant ab ecclesia, diabolū verò introducunt, & custodiunt ibi. Si enim aliquis homo sanctus eligatur in ab-

barem

barem vel episcopū, tam citò aduocari se opponūt, nec Deū in sancto viro in ecclesiā intrare permittūt. Si verò electus sit aliquis malus, qui simoniā nō timer committere, adiuuant eum. Mali etiā aduocati quasi præcipitina diaboli sunt, iuxta illud Psal. Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua dolosa. O aduocare, qui es lingua dolosa: id est, linguosus & dolosus, verba præcipitationis sunt verba aduocatorum. Ad modū enim illius machinæ quæ dicitur præcipitium, destruunt ecclesiā Dei. Quorū pœna innuitur quum subditur, Propterea Deus destruet te in finē, &c. Ista præcipitina orat David à Domino destrui: vbi dicit, Præcipita Domine, diuide linguas eorū: quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate. Solet præcipitium contra præcipitium fieri, sed secundum hunc modum loquitur hic David. Tunc præcipitium contra præcipitiū efficitur, quādo aduocati adinuicem corrixantur. Non videtur ecclesiā Dei amare, qui permittit diabolum ibi ponere præcipitia sua ad voluntatem suam. ¶ Aduocati etiam sunt sagittarij diaboli. Vnde Ierem. 9. Extenderunt linguam suam quasi arcum mendacij, & non veritatis. Nec solum aliis, sed etiam sibiipsis damnum faciunt aduocati, dum in officio aduocationis seipsos consumūt. Vnde Osee 7. Comederunt alieni robur eius, & ipse nesciuit. Alieni, id est, dæmones. In legibus & Decretis, robur multorum consumunt. Seneca: Cauillatio verborum multum temporis nobis eripuit. Mortem etiam æternam acquirunt aduocati in officio suo. Quod videtur signatum Genesis 34. vbi Sichem admauit Dinam quæ interpretatur causa: cuius occasione deinde occisus est. Notabiliter verò Sichem dicitur fuisse filius Hemor, qui interpretatur asinus. Homines enim duri & asini, qui in aliis scientiis nequeunt proficere, consueuerunt decreta, & decretales audire. Octauo deberet homines cohibere ab hoc officio amor legis diuinæ & conditiones scientiæ decretorū. De amore legis diuinæ, dicit Gregorius: Qui diligit regem, diligit legem. Et Psal. Palpebræ eius interrogant filios hominū. Palpebræ quæ quandoq; sunt clausæ quandoque apertæ, significant sacram scripturam, quæ alicubi est obscura, alicubi est aperta, quæ interrogat filios hominum vtrum amant Deum. Signum enim diuinæ dilectionis est, quum quis laborat liberter in studio sacræ scripturæ. Sacra verò scriptura multum contemnitur propter scientiam decretorum. Vnde potest dicere, quod dicit Sara ad Abraham, Genesis decimosexto; Iniquè agis contra me: ego dedi ancillam meam in sinū tuum, quæ videns

q̄ conceperit, despectui me habet. Ancilla sacrae scripturae est scientia decretorum, quae sacrae scripturae despectui habet propter fructu lucra quod ex ea consequitur. Et Genes. 21. Signata est oppressio quam facit scientia lucratiua sacrae scripturae, per ludum quo opprimebat Ismael Isaac. Vnde sicut praecipit Dns, Eiice ancillam & filium eius. Fortè sic neesse esset scientiam illam in magna parte ab ecclesia excludi. Nec solù contemnitur sacra scriptura per scientiam illam, imò etiam blasphematur, & in ea ipse Deus qui legislator est. Quod dicitur figuratù esse Leuitic. 24. vbi legitur, Filius mulieris Israelitidis quae pepererat de viro Aegypto iurgatus est cù viro Israelitico, & blasphemauit Deum Israël. Sic Decretista, qui Israelita sunt in parte quo ad illam partem scientiae quam à lege diuina accipiunt, & Aegyptij quo ad illam partem quam habent à sapientia mundana, blasphemant Deum Israël, dum legem quam ipse dedit paleam vocant, quasi inutilem: quum tamè legatur Esa. 48. Ego Deus tuus docens te vtilia. Ipsi potius palea sunt, de quibus Matthaei 3. Paleas autem igni comburet inextinguibili. Et Aug. Si paleam sequeris, palea efficieris.

De conditionibus scientiae Decretorum & similium.

CONDITIONES etiam scientiae illius debentur homines cohibere ab ipsa. Mobilis enim est, & terrena, tumultuosa, instabilius, & absq; reflectione. Mobilis ideo est: quia per similitudines remotas procedit. Agellius: Leges nostrae sunt tela araneae, quae fortia animalia transmittunt, minus fortia & debilia retinent. Etiam ea de quibus est temporalia sunt. Vnde eam oportet secundum varietatem temporum variari. Et quia decreta quodammodo in corde domini Papae sunt, sicut quidam ait, vt ea interpretentur sicut sibi videbitur. Canonis autem derogatur canonis contrario vel tacito consensu Romanae ecclesiae, & vsu facientium in contrarium. Ad hanc mobilitatem refertur potest quod legitur Iere. 17. Duo mala fecit populus meus. Dereliquerunt me fontem aquae viuae, & foderunt sibi cisternas dissipatas quae aquas continere non valent. Cisterna non valens continere aquam, est Decretum, quod hodie aquam sapientiae continet & cras non continebit, quia abrogatum erit. Aliter est de lege diuina. Vnde Dauid dicit Domino: iustitia tua iustitia in aeternum, & lex tua veritas non solum verisimilitudo. Et in Euangelio: Caelum & terra transibunt: verba autem mea non transibunt. Terrena est etiam scientia illa. Vnde sicut terra aquis commixta impedit, ne ibi videatur, ita terreneitas multos decretistas impedit, ne recte iudicent

judicent. Sed lex Dei quæ contemptum terrenorum prædicat
quasi aqua clara est, ideo dicitur illi qui lucratiuas scientias se-
ctatur, Ieremia 2. Quid tibi vis in viâ Ægypti: vt bibas aquam
turbidam? Tumultuosa etiã est, & inflatiua. Vnde per siliquas
porcorum intelligitur, de quibus filius prodigus cupiebat im-
plere ventrem suum, Luc. 15. Siliquæ enim porcorum resonant
& inflant. ¶ Propter tumultum quem habet sciẽtia illa signan-
tur aduocari per ranas, de quibus legitur, Exod. 7. Et in Psalmi.
Adidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum.
Sed facta scriptura est pacifica. Vnde David: Pax multa diligen-
tibus legem tuam Domine, &c. Et iterum: Contritio & infelici-
tas in viis eorum, & viam pacis non cognouerunt. Et Esa. 48.
Vtinam attendisses mandata meã, facta fuisset sicut flumẽs pax
tua. Sciẽtia etiã decretorum animam non reficit, sed po-
tius famem temporalium immittit, & quodammodo homi-
nes inanit, dum exteriorem apparentiam quærere facit. Ad
quod potest referri, quod legitur Esaia 55. Quare appenditis ar-
gentum non in panibus, & laborem vestrum non in satietate?
Et vt breuiter dicamus, aliæ sciẽtiæ, comparatione sacræ scri-
pturæ, sciẽtiæ non sunt. Vnde Hieronymus: Literas non no-
uit qui sacras ignorat.

De avaritia ministrorum ecclesie, & ordine dicendorum de illa.

*Et primo de Simonia, & de octo quæ faciunt ad eius detesta-
tionem.*

CAP. VII.

Sequitur de avaritia ministrorum ecclesie. Circa quam hoc
modo procedemus. ¶ Primo dicemus de Simonia. ¶ Secun-
do, de peccato edificantium Sion in sanguinibus. ¶ Tertio, de
peccato choritatum. ¶ Quarto, de peccato mercenariorum.
¶ Quinto, tangemus de signis avaritiæ quæ apparēt in ecclesia
Dei. ¶ Sexto, de peccato indignè conficientium. ¶ Septimo, de
vicio proprietatũ in claustralibus. ¶ Octauo, de avaritia scien-
tiæ. De Simonia primo hic duo dicemus. ¶ Primo ponemus
ea quæ pertinent ad detestationem simonia: ¶ Secundo, diuisio-
nes quæ pertinent ad simoniam. ¶ Octo verò sunt quæ faciunt
ad detestationem ipsius. ¶ Primum est illud verbũ Damasi Pa-
pæ: Omnia crimina ad comparationẽ simoniae hæresis, quasi
pro nihilo reputantur. In quo verbo dupliciter detestabilis ostẽ-
ditur, & quia ostẽditur excedere cætera crimina, & quia hæresi
comparatur. In multis etiam aliis locis vocatur hæresis peccatũ
illud. Vnde Nicolaus Pápa: Statuimus decretum de simo-
niaca tripartita hæresi: & super illud Matth. 21. Et cathedra